

הצעת חוק הכנסת (תיקון מס' 7) (ראש האופוזיציה), התש"ס-2000

הוספת סעיפים
9 עד 14

1. בחוק הכנסת, התשנ"ד-1994, אחרי סעיף 8 יבוא:

9. (א) ראש האופוזיציה יהיה חבר הכנסת מהסיעה הגדולה ביותר מסיעות האופוזיציה, שעליו הודיעה אותה סיעה ליושב ראש הכנסת, אלא אם כן הודיעו ליושב ראש הכנסת בכתב, בכל עת, יותר ממחצית חברי הכנסת מסיעות האופוזיציה, על חבר כנסת אחר מביניהם.

"קביעת ראש
האופוזיציה

(ב) יושב ראש הכנסת יודיע בכנסת על קביעתו של ראש האופוזיציה בתום 14 ימים לאחר תחילת כהונתם של ראש הממשלה והשרים לפי סעיף 14 לחוק-יסוד: הממשלה, ואם נקבע ראש אופוזיציה אחר במקומו - סמוך לאחר הקביעה; ראש האופוזיציה ייכנס לכהונתו עם מסירת ההודעה.

(ג) בסעיף זה, "סיעות האופוזיציה" - הסיעות בכנסת שאינן צדדים להסכמים המחייבים תמיכה בממשלה, ושהודיעו על כך ליושב ראש הכנסת.

10. (א) ראש האופוזיציה יחדל לכהן בתפקידו באחת מאלה:

הפסקת כהונה

(1) הוא נפטר או התפטר מכהונתו;

(2) הוא חדל להיות חבר הכנסת או הושעה מחברותו בכנסת;

(3) נקבע ראש אופוזיציה אחר במקומו לפי סעיף 9;

(ב) הוראות סעיפים 7 ו-8 יחולו, בשינויים המחויבים, על ראש האופוזיציה; הושעה ראש האופוזיציה מכהונתו, ייקבע ראש אופוזיציה זמני, לפי סעיף 9.

11. ראש הממשלה יזמן לפי הצורך, ולא פחות מאשר פעם בחודש, את ראש האופוזיציה ויעדכן אותו בעניני המדינה.

דיווח ראש
הממשלה לראש
האופוזיציה

ד ב ר י ה ס ב ר

סעיף 1 מוצע לקבוע בחוק כיצד נקבע ראש האופוזיציה, הן במצב שבו קיימת סיעת אופוזיציה מרכזית גדולה והן במצב שבו מורכבת האופוזיציה מסיעות רבות (סעיף 9(א) המוצע).

בללי

בצד מנגנוני הבקרה הקיימים היום לכנסת על פעילות הממשלה, מוצע למסד ולחזק את מעמד ראש האופוזיציה; גם בהעדר חוק, קיים נוהג של פגישות ערכון ודיווח של ראש הממשלה לראש הסיעה הגדולה שאינה מיוצגת בממשלה, ברם, הדבר נעשה בהתאם לרצונו של ראש הממשלה, בלי שמוטלת עליו חובה של דיווח תקופתי. כמו כן, בעת קיום ממשלת אחדות לאומית, לא היה מנהיג אופוזיציה מוכר.

מוצע למסד את הנוהג הקיים של ערכון (סעיף 11 המוצע), ולקבוע מעמד מיוחד לראש האופוזיציה בדיוני הכנסת (סעיף 12 המוצע) ובטקסים ממלכתיים (סעיף 13 המוצע), וכן להבטיח לראש האופוזיציה שכר ותנאי עבודה הולמים (סעיף 14 המוצע). כל אלה יתרמו לחיזוק הבקרה שמפעילה הכנסת על הממשלה.

¹ ס"ח התשנ"ד, עמ' 140; התשנ"ט, עמ' 74.

מעמד ראש
האופוזיציה
בכנסת

12. ראש האופוזיציה רשאי לנאום במליאת הכנסת מיד אחרי ראש הממשלה; הוראות נוספות בענין מעמדו ותפקידיו של ראש האופוזיציה בכנסת ייקבעו בתקנון הכנסת.

מעמד ראש
האופוזיציה
בטקסים
ממלכתיים

13. לראש האופוזיציה ייוחד מקום בטקסים ממלכתיים שבהם משתתף ראש הממשלה, בהתאם לכללים שייקבעו על ידי הממשלה.

שכר ותנאי
עבודה

14. (א) ועדת הכנסת תקבע את שכרו של ראש האופוזיציה בהתאם לחוק שכר חברי הכנסת, התש"ט-1949², ובלבד שלא יפחת שכרו של ראש האופוזיציה משכרו של שר; כן תקבע ועדת הכנסת הוראות בדבר תנאי עבודתו של ראש האופוזיציה, ובדבר הצוות המקצועי והמינהלי שיעמוד לרשותו.

(ב) בסעיף זה, "שכר" - משכורת חודשית, תוספות, הענקות ותשלומים אחרים.

2. בחוק שכר חברי הכנסת, התש"ט-1949, בסעיף 1(5), אחרי "ליושב ראש הכנסת" יבוא: תיקון חוק שכר חברי הכנסת "לראש האופוזיציה".

ד ב ר י ה ס ב ר

המנגנון המוצע לקביעת ראש האופוזיציה הוא כי ראש האופוזיציה יהיה נציג הסיעה האופוזיציונית הגדולה ביותר, לצד אפשרות של רוב חברי הכנסת מסיעות האופוזיציה לקבוע בכל עת כי ראש האופוזיציה יהיה חבר כנסת אחר, שאינו בהכרח חבר הסיעה הגדולה ביותר. ההגדרה המוצעת של "סיעות האופוזיציה" (בסעיף 9(ב) המוצע) נועדה להתאים את עצמה למצב שבו משתנה הרכב הקואליציה והאופוזיציה, ובמקרה כזה, בין השאר, ניתנת האפשרות להחליף ראש אופוזיציה.

עוד מוצע לקבוע בחוק עילות להפסקת כהונתו של ראש האופוזיציה, ובהן עילות שנקבעו לא מזמן לגבי הפסקת כהונתו של יושב ראש הכנסת (סעיף 10 המוצע).

חוקים ברוח החוק המוצע הוצעו בעבר; בכנסת הארבע עשרה נדונה הצעה דומה בוועדת הכנסת, והעקרונות המוצעים פה לענין מעמדו של ראש האופוזיציה וחובות הדיווח כלפיו, הוסכמו על דעת

חברי ועדת הכנסת, הן מסיעות הקואליציה והן מסיעות האופוזיציה.

סעיף 2 סעיף 1(5) לחוק שכר חברי הכנסת, התש"ט-1949, עניינו הענקות ותשלומים שרשאית ועדת הכנסת לקבוע שישולמו לבעלי תפקידים בכנסת לכיסוי הוצאותיהם המיוחדות לרגל תפקידם; מוצע להוסיף לרשימת בעלי התפקידים גם את ראש האופוזיציה.

שכרו של ראש האופוזיציה יהיה כשל שר, ולפיכך שיעור ההוצאות הנוספות לענין השכר יהיה כשיעור ההפרש שבין משכורת של חבר כנסת לבין משכורת של שר.

כמו כן, כמוצע, תקבע ועדת הכנסת את תנאי עבודתו של ראש האופוזיציה, דבר שעשוי למצוא ביטוי בהקצאת עזרים נוספים, מעבר למה שנקבע לגבי חבר כנסת אחר; כיוון שנדובר בהחלטה של ועדת הכנסת, אין אפשרות לאמור במדויק את התוספת התקציבית לענין תנאי עבודתו של ראש האופוזיציה.

² ס"ח התש"ט, עמ' 41; התשנ"ו, עמ' 10.

